

RETNINGSLINJER FOR AVLSARBEIDET I NORSKE HAREHUNDKLUBBERS FORBUND

Revidert 2016

1. *Hovedmålsetting for avl av harehunder*
2. *Virkemidler*
3. *Avlsrådets organisering og oppgaver*

1. MÅLSETTINGER

Målsettingen for vårt avlsarbeid skal være å forbedre rasenes jaktlige egenskaper, helse og eksteriør. Noen mål er langsiktige, andre kan oppnås raskere. I dette krysningsspunktet må imidlertid aldri hensynet til rasenes helse og avlsbredde vike for kortsiktige ønsker som ikke gagnar rasene på sikt.

Hvis en ser på jaktegenskaper, så er det stor enighet om at nivået på dagens hunder er høyere enn det noen gang har vært. Tiden er derfor inne til i større grad å rette fokus på avlsbredde og helse. Dette for å sikre rasenes eksistens også til kommende jegergenerasjoner.

Langsiktighet er en særdeles viktig grunnpilar i alt avlsarbeid, og det er derfor viktig at egenskapene i avlsmålene er godt gjennomtenkt slik at det kan holdes konstant over tid. Følgende momenter hører inn i rasenes overordnede avlsmål:

- Helse
- Jaktegenskaper
- Gemytt/psykisk helse
- Eksteriør

Avlsarbeidet må tuftes på resultater fra forskermiljøer i kombinasjon med erfaringer i egne rasemiljøer. Jaktegenskapene skal utvikles i retning av styrbar jaktlyst og høyere effektivitet i samsvar med de egenskaper som vektlegges i vårt jaktprøvereglement og vår jaktkultur.

Mentaliteten må utvikles i samsvar med krav stillet av hele samfunnet. Det søkes utviklet en høy aggressivitetsterskel. Hundene må være lett dresserbare, og det bør tilstrebes naturlig buferenhet. De langbeinte rasene bør tilstrebes naturlig klovdyrrenhet. Det må tilstrebes god helsetilstand og et funksjonelt rasetypisk eksteriør.

En er nødt til å bestemme seg for hvilke egenskaper det skal legges vekt på, og om disse skal ha tilnærmet lik vekt eller om noen er viktigere enn andre. Det er viktig å presisere at jo flere avlsmål vi

har, jo saktere går framgangen. Utvalgskriteriene må heller aldri bli så idealistiske at de utelukker *for mange* hunder fra avl. Da begrenses avlsbredden med de negative følger det gir.

2. VIRKEMIDLER

A – REGISTRERING AV HUNDENES AVLSVERDI

Det må selvsagt legges vekt på egenskaper som er arvelige og som i størst mulig grad bygger på faktiske opplysninger som kan registreres (jaktprøver og utstillinger), men en kommer ikke utenom at *noen* egenskaper, for eksempel gemytt og enkelte helseaspekter, ikke blir registrert i noen form for objektive tester. Her vil en være avhengige av den enkelte oppdretters og hannhundeiers redelighet.

For å lykkes med avlsarbeid er den viktigste oppgaven å finne fram til de hundene som avlsmessig er best, dvs søke å finne individer med genetisk utrustning for ønskede egenskaper. Et individs avlsverdi (genotypen) ser en lettest i ettertid, på individets avkom. Det er vanskeligere å finne genotypen før hunden er prøvd i avl. Individets egenverdi eller bruksverdi (fenotypen) som vi registrerer på jaktprøver og utstillinger er ett element i utvelgelsen, men det er like viktig å se på nære slektingers egenskaper. Et individ med høye egenprestasjoner er ikke nødvendigvis en hund med tilsvarende høy avlsverdi. For å finne fram til gode avlshunder må en kombinere individets egne prestasjoner med de nærmeste slektingers.

B – BEGRENSE ØKNING AV INNAVL

En bør søke å begrense økningen av innavlsgrad fordi økt innavlsgrad reduserer den genetiske variasjonen og dermed også mulighetene for avlsmessig framgang. Innavl øker dessuten i betydelig grad faren for opptreden av arvelige defekter.

En absolutt grense for slektskapsparinger skal være det som tilsvarer paring mellom fetter/kusine og som gir en innavlsgrad på 6,25 % målt i fem generasjoner. Så høy innavlsgrad som 6,25 % bør imidlertid *kun* brukes i små raser som en nødløsning for å berge populasjonens størrelse. I større raser bør innavlsprosenten ligge betydelig under denne grensen. Høyere innavlsgrader kan i helt spesielle tilfeller tillates for å teste om det finnes eventuelle defekte gener til en hund som er mye brukt i avlen.

Antall avlshanner og avlstisper i forhold til den totale populasjon bestemmer den virkelige (avlsmessige) størrelsen på rasen, også kalt effektiv populasjon. I utgangspunktet skal ingen hannhund ha flere avkom etter seg enn 5 % av summen av fem årsproduksjoner. I store raser bør grensen settes lavere, mens i små raser kan den settes høyere. For hannhunder som brukes i flere land er det nødvendig med samarbeid over landegrensene for å holde oversikt over hvor mange avkom avlshannen har etter seg.

Hvert enkelt avlsråd skal beslutte hvor mange kull, eventuelt hvor mange valper, det er forsvarlig at tispene får ha.

Det er viktig at avlsrådet formulerer klart hvilke objektive krav som stilles for hunder som anbefales til avl, så som jaktprøve- og utstillingsresultater med mer. Også dette bør variere etter rasenes størrelse. En rase med større avlsbredde vil kunne sette betydelig strengere krav enn en rase med mer moderat eller liten avlsbredde.

C – GENERASJONSINTERVALL/SIKKERHET OM AVLSVERDI

Lengden på generasjonsintervallene er av betydning for hastigheten på den avlsmessige framgangen. Problemet er imidlertid at en på unge hunder ikke har en så sikker informasjon om avlsverdien som på eldre hunder. Lovende unghunder kan med fordel anvendes. Så snart en har informasjon om avkommenes prestasjoner, må videre bruk vurderes på nytt. Hunder med dårligere prestasjoner på avkommene enn gjennomsnittet, bør kuttes ut fra avl. For hunder som gir bedre avkom enn gjennomsnittet, bør en begrenset videre bruk anbefales. Gode avlshunder må imidlertid også brukes med forsiktighet. Det er bedre å sette deres unge avkom fortere i avl, framfor å bruke det gode opphavet for mye.

Avlsdyrenes alder ved parring skal registreres, og det skal beregnes en gjennomsnittsalder for hannhunder og tisper for hver paringssesong.

3. AVLSRÅDENES ORGANISERING OG OPPGAVER

A – ORGANISERING

Medlemmene til et avlsråd velges på Forbundets Representantskapsmøte, RS. Rasingene har forslagsrett til avlsråd. Den enkelte ring sender sitt forslag skriftlig til Forbundets valgkomité innen en fastsatt tidsfrist. Avlsrådene er organisatorisk underlagt Forbundsstyret. Styret i NHKF avgjør til enhver tid hvilke raser det anses hensiktsmessig å ha avlsråd for. Dersom registreringstallene faller under et visst nivå, vil avlsrådets eksistens bli vurdert.

Avlsrådene skal søkes sammensatt av kompetente, interesserte personer som ikke representerer særinteresser og som gjennom sitt virke i harehundmiljøet har fungert tilfredsstillende. Det må stilles særlig krav til samarbeidsegenskaper hos de som velges til avlsråd.

Det enkelte avlsråd skal bestå av tre faste medlemmer som alle velges for tre år av gangen. I tillegg velges varamedlem for ett år av gangen. For å sikre kontinuitet etableres en ordning slik at kun ett avlsrådsmedlem er på valg hvert år. Avlsrådet skal årlig blant de faste medlemmene velge en leder som har ansvaret for å organisere arbeidet. Hvorvidt avlsrådene ønsker å utpeke ett av medlemmene som sekretær eller kasserer, avgjøres internt. Varamedlemmet kan også velges som sekretær eller kasserer. Lederen er den som innehar ansvaret for at avlsrådet fungerer ut fra de overordnede retningslinjene.

Innenfor rammen som er gitt i disse retningslinjene og de etiske grunnregler for avl og oppdrett utarbeidet av NKK, er avlsrådet suverent med hensyn til de anbefalinger det gir. Søknader som er pålagt å bli behandlet i NKKs Sunnhetsutvalg, skal alltid gå gjennom Forbundsstyret.

Eksempler på slike saker er innkrysning med andre raser, registreringssperre, fritak fra vedtatte helsespesifikke bestemmelser, endring av rasestandard etc.. I slike saker må det enkelte avlsråd utarbeide nødvendig underlagsmateriale og begrunnelse for hvorfor endringen er ønsket, noe som vil bli vedlagt søknaden Forbundet eventuelt videresender til NKK.

Alt skriftlig materiell som blir innsamlet og eventuelt bearbeidet av avlsrådets medlemmer, tilhører avlsrådet. Ingen person som trer ut av avlsrådet kan ta med seg noe av dette til eget bruk.

B – IKT OG ØKONOMI

To medlemmer i hvert avlsråd skal ha tilgang til eierinformasjon i DogWeb. Eierinformasjonen er høyst fortrolig og skal kun brukes internt i avlsrådet.

Avlsrådene skal så langt som mulig gis de nødvendige økonomiske betingelser for å kunne fungere etter formålet. Forbundsstyret legger årlig fram forslag til budsjett til dette på RS. Beløpet fordeles etter følgende retningslinjer: 40% av totalbeløpet fordeles likt mellom avlsrådene og de resterende 60% i forhold til anbefalte/godkjente forespørsler. Utbetalingen finner sted først når rapportskjema og årsberetning for foregående avlssesong er sendt til Forbundet. (se under).

C – ÅRSBERETNING, REGNSKAP OG RAPPORTSKJEMA

Virksomheten i avlsrådene skal rapporteres på standardiserte rapportskjemaer. Alle opplysningene skal være grundig beregnet og besvart. Videre skal det leveres årsrapport med kommentarer til virksomheten samt regnskap og eventuelle budsjett. Leveringsfrist er 1. februar for den foregående avlssesongen. En avlssesong strekker seg fra 1. jan. t.o.m. 31. des..

D - SAMLINGER OG OPPLÆRING

Det bør med visse mellomrom være samling for alle avlsrådene der en kan utveksle erfaringer og arbeide seg fram til felles opplegg for deler av avlsarbeidet. Samlinger kan legges til ledermøter, representantskapsmøter eller til andre egnede steder og tidspunkter. Avlsrådenes medlemmer skal være skolert i elementær avlslære, og det påhviler medlemmene et ansvar for å holde seg godt informert og selv ta initiativ til egenutdanning innenfor avlslære.

Utover avlsrådsvirksomheten skal avlsrådmedlemmene bidra med sin kunnskap til rasemiljøene, enten i tidsskrifter, på hjemmesider eller på samlinger. For å opparbeide den nødvendige tillit hos hannhundeiere, oppdrettere og valpekjøpere, er det viktig at avlsrådene evner å argumentere grundig for de prinsippene som ligger bak de valg som gjøres. God kommunikasjonen med rasens folk er avgjørende for å inneha så vel autoritet som tillit.